

Kyberturvallisuuden tilannekuva yrityksissä vuonna 2019: Suomi vs. EU28

Viime aikojen kyberturvallisuuden ongelmat ovat saaneet paljon julkisuutta, ja koskettaneet monia yksityishenkilöitäkin. Aiheen ongelmat juontavat juurensa jo pidemmältä ajalta, ja yrityksiä on pyritty herättelemään. Tässä artikkelissa on koottu tärkeimmät havainnot yritysten kyberturvallisuuteen keskittyvästä, kesäkuussa 2020 julkaistusta Digibarometrasta.

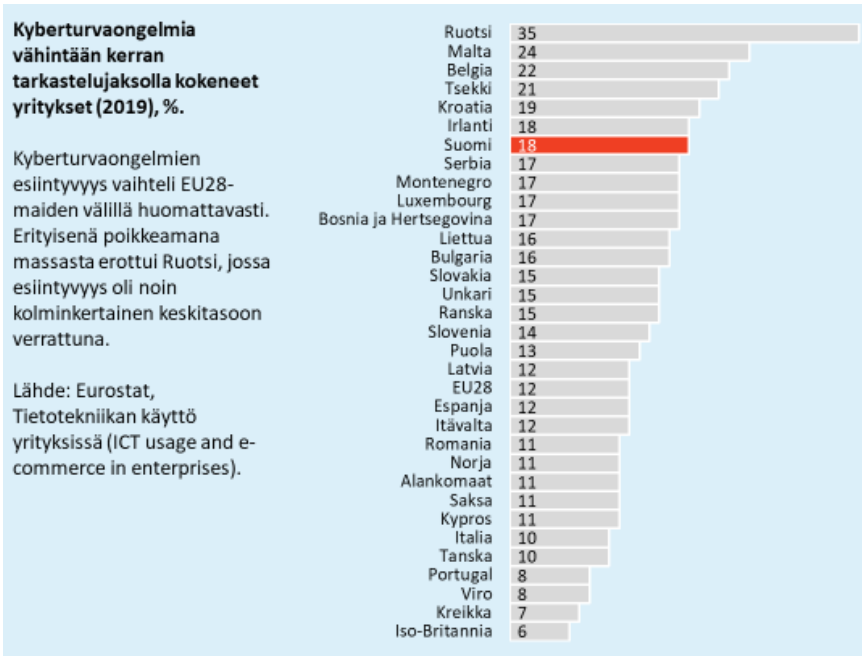
Yhä useampi kansalainen jättää Euroopassa käyttämättä joitakin digitaalisia tuotteita tai palveluita kyberturvallisuuteen liittyvien huolien vuoksi. Kun vuonna 2010 noin kolmannes eurooppalaisista Internetin käyttäjistä oli rajannut käyttöönsä turvallisuushuolien vuoksi, oli vastaava osuus vuosikymmenen lopulle tultaessa kohonnut jo 44 prosenttiin. Erityisen suuret hyppäykset tässä suhteessa nähtiin mm. Virossa (16 % -> 46 %) sekä Ranskassa (46 % -> 68 %). Suomessa sen sijaan turvallisuushuolien vuoksi käytöstä pidättäytyneiden määrä säilyi tasaisella 57–58 %:n tasolla läpi koko vuosikymmenen.

Kansalaisten kokemat kyberturvaongelmat kohdentuvat eri tavoin monien eri luokittelujen suhteen. Vuonna 2019 koetut kyberturvaongelmat olivat esimerkiksi asteittain sitä yleisempiä, mitä urbaanimmasta ympäristöstä oli kyse. Vastaavasti kyberturvaongelmia esiintyi korkeakoulutetuilla enemmän kuin matalasti koulutetuilla. Koettujen ongelmien yleisyys korreloi myös mm. tulotason

suhteen: mitä suuremmat tulot, sitä enemmän kyberturva aiheuttaa päänvaivaa. Niin ikään sukupuoli oli selittävä tekijä, sillä miehillä kyberuhkiin törmääminen oli yleisempää kuin naisilla keskimäärin.

Suomalaisten yritysten tietoturva retuperällä

Kuten yksityishenkilöiden kohdalla, myös yrityskentässä kyberturvahaasteet kohdistuvat erilaisiin yrityksiin eri tavoin. Keskimäärin 18 % suomalaisista yrityksistä olivat kokeneet kyberturvaongelmia vuonna 2019 (katso kuva seuraavalla sivulla). Esimerkiksi kyberturvaongelmat olivat Euroopassa sitä yleisempiä mitä suuremmasta yrityksestä henkilöstömäärällä mitattuna oli kyse. Kun Suomessa pienistä, 10–50 henkilöä työllistävistä yrityksistä 16 % raportoi tarkastelujaksolla kokeneensa kyberturvaan liittyviä ongelmia, oli vastaava luku keskusuurten yritysten kohdalla 26 %, ja vähintään 250 henkilöä työllistävien suuryritysten sarjassa jopa 42 %.

Alle kymmenen henkilöä työllistävien kotimaisten mikroyritysten tietoturva on dataa saatavissa varsin niukasti. Suomen osalta vertailukohtaa voitaneen kuitenkin hakea länsinaapurista Ruotsista. Vuonna 2019 ruotsalaisista yhden hengen mikroyrityksistä 12 % oli kohdannut kyberturvaan liittyviä ongelmia. Kokoluokan kasvaessa myös kyberongelmat vaikuttavat lisääntyvän nopeasti: astetta suuremmista, 2–9 henkeä työllistävästä pienyrityksistä nimittäin Ruotsissa ilmoitti ongelmia kokeneensa jo 27 %.

Pienten yritysten kokemat kyberturvaongelmat olivat vuonna 2019 Suomessa jonkin verran Euroopan unionin keskitasoa yleisempiä. Sikäli kun EU28-maissa kyberturvaongelmia oli kokenut 11 % pienyrityksistä, oli Suomessa vastaava lukema 16 %. Kaikkein hankalin pienyritysten tilanne oli EU28-vertailumaista Ruotsissa, jossa ongelmia esiintyi jopa 32 %:ssa pienyrityksistä – siis kaksi kertaa yleisemmin kuin Suomessa ja jopa lähes kolminkertaisesti EU-maiden keskiarvoon verrattuna.

Kaikkein selvimmin pienyritysten kyberturvaongelmat liittyivät niin Suomessa kuin muualakin Euroopassa palvelukatkoksiin esim. palvelunestohyökkäysten sekä kiristyshaittaohjelmien

seurauksena. Toiseksi eniten ongelmia aiheutti tietojen tuhoutuminen esimerkiksi haittaohjelman takia tai ICT-laitteiden tuhoutumisesta tai varkaudesta johtuen.

Keskisuurten yritysten tilanne oli Suomessa niin ikään selkeästi EU28-maiden keskiarvoa hankalampi. Kun Euroopan unionissa keskimäärin kyberturvaongelmia oli kyseisen kokoluokan yrityksistä kokenut 17 %, oli Suomessa ongelmia kokenut jo yli neljäsosa keskikokoisista yrityksistä. Vain Ruotsissa, Tšekissä, Belgiassa ja Montenegrossa tilanne oli tältä osin Suomea heikompi. Ruotsin osuus oli EU28-maiden vertailussa aivan omalla tasollaan, sillä lähes puolet ruotsalaisista keskikokoisista yrityksistä oli kokenut tarkastelujaksolla kyberturvaan liittyviä ongelmia.

Suomalaisten keskisuurten yritysten kokemissa kyberturvaongelmissa korostuvat erityisesti luotamuksellisten tietojen päätyminen väärin käsiin, johtuen esimerkiksi tietojärjestelmämurroista, tietojen kalastelusta tai työntekijöiden virheellisestä menettelystä. Kun vuonna 2019 Euroopassa keskimäärin 2 % keskikokoisista yrityksistä raportoi joutuneensa tietovuodon kohteeksi, oli vastaava luku Suomessa jopa 7 %. Suomen osuus on varsin huomattava, sillä lukema oli selvästi

EU28-maiden korkein. Lähimmäksi keskkokoisten yritysten tietovuotojen yleisyydessä sijoittuvat Viro ja Montenegro viiden prosentin osuudella kumpainenkin.

Suuryritysten kentässä sekä Suomi (42 %) että Ruotsi (64 %) sijoittuivat molemmat kyberturvallisuuteen liittyvien ongelmien esiintyvyydessä selkeästi EU:n keskitason (23 %) yläpuolelle vuonna 2019. Ongelmien syyt näyttävät kuitenkin pohjoismaisilla naapureilla poikenneen merkittävästi toisistaan. Ruotsissa suuryritysten kyberongelmat näyttävät liittyneen pääasiassa palvelukatkoksiin johtuen mm. palvelunestohyökkäyksistä, kiristyshaittaohjelmista sekä muista vastaavista ohjelmistojen vikaantumisista.

Suomessa suurten yritysten kyberturvallisuuden haasteissa korostuivat sen sijaan keskisuurten yritysten tavoin erityisesti tietovuodot. Kun esimerkiksi Ruotsissa tietovuotoihin liittyvien kyberturvallisuusongelmien esiintyvyys (8 %) oli lähellä EU-maiden keskitasoa (5 %), oli Suomen suuryrityksissä niiden esiintyvyys (17 %) yli kaksinkertainen Ruotsiin ja jopa yli kolminkertainen EU-maiden keskitasoon verrattuna. Ainoa toinen yli kymmenen prosentin osuuteen yltänyt EU28-maa tässä suhteessa oli Tanska. Siellä tietovuodon kohteeksi oli vuonna 2019 joutunut 12 % maan suuryrityksistä.

Valppaus ja varautuminen kohentuneet, mutta Suomi jää kärjestä

Kyberturvavakuutusten yleisyydessä Suomi sijoittuu kaikkien yritysten tarkastelussa Euroopan unionin keskitasoa paremmin, mutta häviää selvästi pohjoismaisille kilpakumppaneilleen Ruotsille, Norjalle ja Tanskalle. Kun vuonna 2019 Suomessa kyberturvavakuutusta sovelsi 28 % koko yrityskentästä, oli vastaava osuus Ruotsissa 39 % ja Tanskassa jopa 56 %. Myös Norja kiritti vertailussa Suomen edelle 33 %:n osuudellaan.

Kun asiaa tarkastellaan yrityskokoluokittain, erityisesti suurten yritysten tilanne näytti Suomen kohdalla heikolta. Niin Ruotsissa, Tanskassa kuin Norjassakin kyberturvavakuutusten hyödyntäminen suuryrityksissä oli vähintäänkin EU28-maiden keskitasolla (40 %). Suomessa sen sijaan suuryrityksistä kyberturvavakuutuksia toiminnassaan sovelsi ainoastaan noin kolmasosa lukeman jäädessä selkeästi Euroopan unionin keskiarvon alapuolelle. Keskisuurten yritysten

joukossa kyberturvavakuutusten esiintyvyys puolestaan heijasteli Suomessa EU28-maiden keskitasoa.

Pohjoismaiden välisessä mittelössä Suomi jää takamatkalle kaikissa yrityskokoluokissa. Vaikka pienten yritysten tarkastelussa Suomi pärjääkin koko Euroopan unionin keskitasoon (22 %) nähden hyvin, on Suomen takamatka tältäkin osin naapureihinsa verrattuna varsin huomattava. Siinä, kun kotimaisista pienyrityksistä hieman yli neljäsosalla (27 %) oli käytössään kyberturvavakuutus, löytyi vastaava vakuutus Norjassa kolmasosalta Ruotsissa lukeman ollen vielä sitäkin suurempi, tarkalleen ottaen 38 %. Pienyritysten osalta koko Euroopan paras tilanne oli kuitenkin Tanskassa, jossa jopa 57 % kyseisen kokoluokan yrityksistä sovelsi kyberturvavakuutusta toiminnassaan. Virossa puolestaan tilanne näytti tässä suhteessa poikkeuksellisen heikolta. Virolaisista pienyrityksistä nimittäin ainoastaan 5 % ilmoitti ottaneensa kybervahingot kattavan vakuutuksen.

Vuoden 2019 tarkastelussa yritysten dokumentoitujen tietoturvakäytänteiden ajantasaisuus oli selvästi kohentunut muutaman vuoden takaisesta tilanteesta. Kehitys viittaa siihen, että kyberturvallisuuden teemaan on ylipäättään eurooppalaisissa yrityksissä viime aikoina havahduttu aiempaa paremmin.

Pohjoismaista Tanskassa, Ruotsissa ja Suomessa taso oli parantunut kautta linjan, mutta Tanska ja Ruotsi ottivat tässä suhteessa Suomea suuremman harppauksen. Myös Iso-Britannia kiri tuoreessa vertailussa Suomen edelle. Sen sijaan esimerkiksi Kroatiassa, Italiassa, Norjassa ja Tšekissä kehityskulku jäi tältä osin suutariksi Kroatian ottaessa jopa hieman takapakkia vuoden 2015 tasoon verrattuna.

Suhteellisesti kaikkein mittavimman harppauksen ottivat perässähiihtäjät Puola, Latvia sekä Viro. Kun vuonna 2015 puolalaisista yrityksistä ainoastaan 6 % oli alle vuosi sitten päivittänyt tietoturvakäytänteensä, oli vuonna 2019 vastaava osuus Puolassa jo 18 %, eli kolminkertainen aiempaan ajankohtaan verrattuna. Myös Latviassa yritykset paransivat osuuttaan reilusti yli kaksinkertaiseksi ohittaen samalla vertailussa muun muassa Ranskan sekä pahoin kompuroineen Norjan.

Vuonna 2019 säännöllistä tietojärjestelmien turvallisuustestausta harjoitti Euroopan unionissa noin kolmasosa yrityksistä. Maiden

välisessä vertailussa toistuu Suomen kohdalla sama tarina kuin monilla muillakin mittareilla tarkasteltuna: Suomi (44 %) sijoittui EU28-maiden keskitason (36 %) paremmalle puolelle, mutta jälleen kerran jäi jälkeen pohjoismaisista verrokeistaan Ruotsista (52 %) ja Tanskasta (49 %).

Yrityskokoluokkakohtaisessa tarkastelussa Suomessa parhaiten suoriutuivat pienet yritykset. Kun Euroopan unionissa keskimäärin 31 % pienyrityksistä suoritti tietojärjestelmänsä säännöllisiä turvallisuustestauksia, oli vastaava lukema Suomessa 40 %. Suomen hyvä suoritus ei kuitenkaan jatku yrityskoon kasvaessa. Keskisuurista yrityksistä Suomessa turvallisuustestausta harjoitti säännöllisesti nimittäin 57 %, mikä käytännössä katsoen edusti Euroopan unionin keskitasoa. Keskikokoisten yritysten sarjassa Ruotsin ylivoima Suomeen nähden olikin murskaava. Ruotsin keskisuurissa yrityksissä turvallisuustestaus oli yhtä yleistä (74 %) kuin Euroopan unionin suuryrityksissä keskimäärin. Suuryritysten luokassa Suomi (79 %) sijoittui EU28-maiden keskitasoa paremmin, muttei kuitenkaan Ruotsin (86 %) tai Tanskan (84 %) veroisesti, eikä etenäkään Irlannin (90 %) hallitseman kärjen tuntumaan. ●

Juri Mattila
Tutkija, ETLA
juri.mattila@etla.fi

Timo Seppälä
Johtava tutkija, ETLA,
työelämäprofessori, Aalto-yliopisto
timo.seppala@etla.fi

Mattila, Juri, Mäkräinen, Kalle, Pajarinen, Mika, Seppälä, Timo, Ali-Yrkkö, Jyrki, Tervo, Elias (2020). *Digibarometri 2020: Kyberturvan tilannekuva Suomessa*, Helsinki: Taloustieto Oy.

Muistathan päivittää

STO-yhteystietosi

saadaksesi Stoori-lehden preferoimaasi postiosoitteeseen ja jäsenviestit sähköpostiisi!

Tietosi voit päivittää viestillä:
toimisto@sto-ry.com, kiitos!